

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 55. Quid circa venationem, piscationem, aucupium, columbas, apes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

contraria est probabilior ac communior cum *Bonac.*, quòd in hoc fiat injuria, possitque etiam peccari mortaliter, si attingatur materia gravis, secundùm dicta p. 1. n. 1012. & 1013., nam quævis communitas habet ad suas sylvas jus strictum contra alias communitates, neque scitur, quòd adsit tale mutuuum pactum, & capita communitatum procul dubio contradicerent, si interrogarentur: si autem lignans cædat in sylva suæ communitatis, quæ non relinquitur communis, sed solet dividi & assignari singulis pro parte, etiam facit injuriam ob rationem eandem: monent tamen rectè AA. quoad ista attendendum esse ad consuetudines & leges diversarum provinciis ac locis proprias.

255 §. 3. Quæ dicta sunt de ligatione & sylvis, intelligenda sunt etiam de pascuis, de quibus omnibus plura videri possunt apud *Lugo totâ l. & Dicast. dub. 13.*

256 Q. 55. Quid circaventionem, piscationem, aucupium, columbas, apes. R. De his multa habentur in *Instit. De rerum divisione, & De acqu. dominii* ex quibus, uti & ex illis, quæ jam addemus, facile colligetur, quando nam sit obligatio restituendi.

§. 1. Venatio de jure naturæ permissivo cuiuslibet concessa est, neque potest privatus eam prohibere in loco ad se spectante, non clauso speciali sepe vel muro, uti rectè *Lugo d. 6. n. 54.* quia feræ passim vagantes nullius sunt, & *L. 1. §. 1. ff. De acqu. possess.*, item §. 14. *Instit. De rer. divis.* dicunt fieri primò occupantis: possunt tamen Principes vel Resp. sub pœna prohiberi venationem aut piscationem in locis communibus,

nibus, vel etiam aliis ad privatos spectantibus, quamvis id facerent ob habendam aliquando solam recreationem, uti habet communissima, *Less. L. 2. c. 5. n. 33. Castrop. t. 31. p. 13. n. 4. Haun. t. 5. n. 74.*, & nunc certum esse dicit *Wils. t. 4. d. 2. n. 244.* contra celebres Juristas, tum quia id non habent per consuetudinem, tum etiam quia servit utilitati communi, ne subditi alias necessarias functiones negligant, ne eadem occasione ad latrocinia vel rebelliones armentur, ne feras vel pisces extirpent, capiendo nimis magno numero, vel dum gestant uterum aut semen &c.; putat tamen *Lugo n. 61.* non posse in universum prohiberi venationem vel piscationem, sed in certis locis vel certorum tantum animalium, dicit enim in universum prohibere, fore inhumanum, cum ista sint licita de jure naturæ, quod universalissimum est, quidquid in contrarium pugnet *Grotius l. 2. c. 2. n. 5.* Deinde pœna, sub qua prohibent, non debet esse capitis vel mutilationis vel flagellationis, nisi in raro casu, si quis sæpius & contumaciter repeteret, *Less. n. 45. Castrop. p. 14. n. 6. Lugo supra, Haun. n. 80.* Similiter prohibere non possunt Principes, ne subditi feras arceant vel abigant à frugibus, uti omnes fatentur cum *Haun. n. 76.*, quod si aliter arcere non possint, possunt occidere, uti habent *Sa & Less. n. 37.*, cuius enim licitum est defendere sua contra homines, ergo multò magis contra feras; & tenentur Principes restituere, si vel prohibendo, ne abigant, vel multiplicando feras, inducant rusticos in damna, uti habet communis cum *Less. supra,*

Tom. III. L Castrop.

Castrop. n. 5. Dicast. d. 10. n. 297. Quòd si etiam venando notabiliter proterant fata, excutiant grana, lædant vineas vel sepes, tenentur hæc damna compensare, uti cum *Less. n. 40.* docent omnes, qui hanc rem attingunt, nisi fortè Princeps per liberum populi consensum acquisivisset absolutum jus venandi, ita ut populus censeretur renuntiasse suo juri, & id voluisse permittere, uti notant *Mol. & Less. apud Laym. l. 3. t. 1. c. 15. n. 16.* sed rectè monet nunquam censi consensisse in immodica damna.

257 §. 2. Etiam si aliquis circumducatur septo sylvam, aut vallo stagnum suum, si tamen sylvam vel stagnum sit ita magnum, ut quantum vult, non possit accipere feras vel pisces, si ibidem nascantur, aut etiam aliunde importentur, dominus talis sylvæ vel stagni non censetur occupasse feras vel pisces, sed manent Juris communis, cum adhuc habeant naturalem libertatem, hinc ibi capientes acquirunt dominium, non aliter, ac qui venatur in insula trium vel duarum leucarum, *Less. n. 4. Laym. n. 12. Lug. n. 72. Dian. p. 9. t. 9. R. 3. Dicast. n. 312. & alii*; probatque ex jure *Hæc n. 63. 70. & seqq.* Notatque *Rebell. & ex ill. Dicast. n. 314.*, si locus sit ita magnus, quantum solet esse cursus feræ ad evadendum per fugam, censi retinere naturalem libertatem.

258 §. 3. Si fera etiam suâ sponte è loco publico incurrat intra vivarium Caji non ita vastum, quo exire nequeat, aut si pisces è flumine influ-

influant in piscinam, in qua facile capi possint, fiunt Caji, quia talia receptacula sunt ex natura sua ordinata ad talem capturam, & semper adest animus ibi capiendi, si adveniant, *Lug. supra, Haun. n. 85.*

§. 4. Si primus lethaliter tetigisti feram, eam-²⁵⁹ que persequeris, & moraliter non possit effugere manus tuas, fera tua est, quamvis alius superveniens ultimo ictu lethali prosternat, ita *Less. n. 47. Dicast. Burgh. cent. 3. cas. 34. Haun. n. 65.* In dubio tamen, an tu primò lethaliter tetigeris, vel an esset evasura, spectabit ad posteriorem, quia fera mansit in possessione naturalis libertatis suæ, ergo non fuit à te capta, sed à posteriore primò occupatur, *Less. Dicast. Tamb. L. 1. c. 3. v. Venatio, Lug. n. 83. Burgh. supra contra Laym.,* qui dicit esse dividendam. Quòd si tu, qui lethaliter tetigeras, desinas eam persequi, tum erit primò capientis, *Molin. & alii cum Sa v. Venatio n. 2.*

§. 5. Si feram persequens eò redegeris, ut²⁶⁰ te longius effugere non possit, attamen non vulneraveris, & alius ipsam in istas angustias redactam ante te apprehendat, est hujus & non tua, uti rectè *Lug. n. 79. Haun. n. 68.* contra *Molin. & alios*: E contra si dederas talem ictum feræ, eamque persequaris, ita ut te effugere non posset, interim illa incidat in laqueum à Titio positum, ex quo etiam evadere non posset, *Lug. supra* dicit totam spectare ad Titium, quia Titius primus re ipsa cepit, tu autem prius eras capturus, *Less. n. 50.* dicit esse vel tuam vel Titii, si tu vel ille primus occupet, tu enim habes jus occupandi, quia sic vulnerasti; habet

etiam Titius, quia sic illaqueavit; *Molin. & Jlls.* n. 241. probabilius dicunt esse tuam, quia per ictum lethalem, ob quem non poterat manus tuas evadere, jam censebaris moraliter occupasse, ergo per accidens se habet laqueus Titii, aut tibi tantum servire poterat.

- 261 §. 6. Si fera laqueo à te posito sit capta, secundum *Covarr. & Nav.* est illius, qui eximit, nisi alicubi sit contraria consuetudo: secundum *Molin. Laym. Less.* n. 49. *Platel.* p. 3. n. 555. *Jlls.* supra, si ita capta est, ut non posset evadere, est tua, quia per tuum instrumentum ei sufficienter ademisti naturalem libertatem, ergo acquisivisti jus saltem ad illam. Si erat se tandem extricatura ex laqueo, dicunt dividi debere inter te & illum, qui eximit, quia uterque simul cepit, & neuter sine altero cepisset: *Harr.* n. 69. putat sic esse distinguendum, si laqueus positus erat in loco publico vel in loco alieno cum consensu domini, tenet cum *Molin.*; si verò positus erat in alieno loco, invito domino, dicit hunc posse non solum feram, sed etiam laqueum licite eripere, & ita habere praerogativam: *Jlls.* n. 241. dicit, sicut non obligarem venatorem ad reddendam feram domino loci propter expressè contrariam legem 3. ff. *De acquir. domin.*, sic nec dominum loci obligarem ad reddendam prius exemptam feram venatori, eò quòd praeventio videatur subrogari posse satisfactioni injuriæ pro venatione vel aucupio in loco alieno sine domini consensu. Quòd si laqueus in publico loco positus fuerit, vel cum consensu domini, sed dubium sit, an fera fuisse

fer

set evasura, secundum *Molin. Less. & Laym.*, est dividenda pro rata dubii, quia videtur habere uterque jus; secundum *Lugo n. 83. & Tamb. supra*, tota est capientis, quia fera in dubio non præsumitur amisisse libertatem, unde nec pro spe satisfaciendum erit illi, qui posuit laqueum, uti non satisfacio pro spe illi, præ quo in concursu accipio beneficium; satisfieri tamen debet pro labore positi laquei, quia de illo posito certus est, & hic viam fecit ad prædam, ita *Tamb.*; possuntque etiam hæc applicari ad nassam in flumine positam pro capiendis piscibus, uti notat *Less. n. 50.*

§. 7. Si quis egrediatur limites venationis 262
sua, & in alienis limitibus nulli speciali sepimento clausis capiat feras, *Bonac. citans Molin. Fill. & Sa* dicit eum peccare mortaliter, & teneri restituere, quia læsit jus cum damno: *Laym. n. 14.* dicit peccare posse mortaliter, quia violatio talis juris soli alteri competentis solet magni æstimari, maximè si frequenter fiat; sed non ideo debetur restitutio ferarum, quia non erant sub dominio alterius, sed adhuc jure Gentium communes: admittunt tamen AA communiùs contra *Vasq. & Lugo n. 69.* esse obligationem reparandi damna, si v. g. captis feris plerisque sylva multùm vilesceret: *Turr. Dicast. & Less. n. 44.* putant peccari tantùm venialiter violando tale jus, si feræ non patiantur magnam stragem; imò *Burgh. cent. 1. cas. 52.* valde probabiliter putat ordinariè nequidem venialiter peccari, quia domini passim id sciunt & ipsimet faciunt, videnturque invicem consentire, contenti multatâ

vel poenâ , si quis in factò deprehendatur.

263

§. 8. Qui alterum impedit à venatione, piscatione, aucupio, ad quod jus habuit, facit injuriam, & tenetur compensare, quantum alter deductis expensis putabatur lucraturus, si impeditus non fuisset, *Castrop. p. 13. n. 7.* Similiter si quis aquas, ubi alter jus piscandi habet, inficiat, ita ut pisces moriantur, tenetur restituere, non pisces, ad quos utpote naturali adhuc libertate gaudentes alter necdum habebat jus, sed quantum per jus piscandi violatum, censetur impeditum esse lucrum, *Less. n. 43. Dicast. tamen n. 308.* putat per hoc non fieri injuriam, adeoque non deberi restitutionem, quia necdum erat jus ad illa animalia per venationem capienda, nec jus piscandi est impeditum, sed tantum pisces sunt prærepti.

264

§. 9. Qui animalia domestica capit, etiam si extra dominorum potestatem longius evaserint, tenetur restituere, uti habetur §. *Gallarum, 7. Instit. De rerum divis.*, docetque cum communi *Less. n. 28.* Idem est de capiente animalia silvestria, sed usu jam mansuefacta, quæ domum redire solent, quia non ideo libertatem recuperarunt, quòd à domo tempore aliquo aberrerent, tum enim tantum dicuntur eam recuperasse, si ita evaserint, ut difficulter iterum reduci possint, nec sperentur sponte reditura: si tamen hæc animalia amitterent consuetudinem redeundi, nullius essent, & fierent primò occupantis, essent enim iterum silvestria, *Dicast. n. 315.*

§. 10.

§. 10. Licitum est habere columbas , uti 265
 tenent communiter omnes , probantque *Less.*
 n. 29. *Lugo* n. 42. *Haun.* n. 81. *Dicast.* n. 319.
 Rationes præcipuæ sunt , 1. Consuetudo : 2.
 Permissio Reip. : 3. Major utilitas , si enim
 manerent silvestres , fugerent manus coquo-
 rum & magis multiplicatæ majus damnum in-
 ferrent frugibus &c. Hinc illicitum est , per se
 loquendo , occidere columbas pascentes in
 agro tuo , quamvis possis abigere : quòd si
 dominus eas in fame teneret domi , ut egressæ
 irruant in alienas segetes , putant *Tol.* & *Lugo*
 n. 48. posse occidi vel capi , quia tum videtur
 fieri fraus contra jus eorum , ad quos spectant
 segetes , & præter permissionem ac men-
 tem Reip. ; sed in hoc spectanda est consue-
 tudo locorum & communis prudentum sen-
 sus.

§. 11. Qui per fraudem vel per inusitatas 266
 illecebras capit alterius columbas , tenetur
 restituere , nisi fortè alicubi sit consuetudo
 & tacitus consensus eas quomodocunque sibi
 mutuò subducendi ; quia cùm sint animalia
 domestica vel saltem mansuefacta , sunt alte-
 rius , & tam parum abduci possunt , quàm
 gallina aut canis , *Less.* n. 28. *Lugo* n. 43. *Haun.*
 n. 82. *Ills.* n. 242. *Dicast.* n. 325. Si tamen co-
 lumbæ alienæ aggregarint se tuis , & deserue-
 rint consuetudinem redeundi ad alterum , fi-
 unt tuæ : dicunt autem multi tum deseruisse
 consuetudinem redeundi , si bis terve tempo-
 re consueto non redeant , sed tuas comiten-
 tur , quod non approbat *Ills.* , dicens non

esse attendendum ad emanationem duorum aut trium dierum , sed ad iudicium prudentum & consuetudinem provinciarum. Vide *Dicast.* n. 316.

267 §. 12. Examen apum , quamvis evolet , tamdiu manet Titii , quamdiu in ejus conspectu versatur , nec difficilis est ejus prosecutio , uti habetur §. 16. *Instit. De rer. divis.* Quòd si difficile sit Titio illud sequi & recuperare , potest à quolibet capi , etiamsi arbori Caji adhæserit vel in ejus cavitatem se receperit , sicuti enim avis non ideo est tua , quòd arbori tuæ infideat aut in ea faciat nidum , ita nec apes ; idque etiam ex jure probat *Less.* n. 32. *Lugo* n. 73. *Haun.* n. 84. , maximè cum apes sint de genere animalium silvestrium. Addunt tamen *Lugo & Haun.* n. 85. , si vidisti apes ingressas esse tuam arborem & ibi possidere voluisti , tuas esse , potes enim velle habere inclusas arbori velut alveari. Econtra , si alveare tuum posuisti vacuum in aliquo loco , v. g. ut exficcaretur , & interea peregrinum examen apum in illud involaret , non ideo esset tuum , sed quisque posset eximere , uti etiamsi avis in tuum cubiculum involasset , non ideo esset tua , sed qui primus apprehenderet , ad illum pertineret , quia nempe in utroque casu deficit tibi animus sic apprehendendi , qui animus requiritur ad capiendum dominium : si autem ideo exposuisses alveare , aut aperuisses , & postea clauderes fenestram , apes & avis essent tuæ , quia apprehendisses cum animo possidendi , ita *Lugo* n. 73.

Q. 56.